

Η πολιτική συνοχής της Ε.Ε. απορροφά το 35% του κοινοτικού προϋπολογισμού

Του κ. Ιερόθεου ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντή της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Τι είναι η Ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής¹

Σε έναν κόσμο όπου οι εμπορικές συναλλαγές πραγματοποιούνται πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο, αυξάνεται όλο και περισσότερο ο ανταγωνισμός μεταξύ των περιφερειών και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων τους τόσο στο κοινοτικό έδαφος, όσο και έξω από αυτό. Ωστόσο, δεν ισχύουν σε όλες τις περιφέρειες οι ίδιες οικονομικές, κοινωνικές και γεωγραφικές συνθήκες για να μπορούν να ανταγωνισθούν ισότιμα.

Η ανάγκη εξασφάλισης αρμονικής ανάπτυξης, μειώνοντας την απόκλιση μεταξύ των διαφόρων περιφερειών και την καθυστέρηση των λιγότερο ευνοημένων, αναφερόταν ήδη το 1957 στο προοίμιο της συνθήκης της Ρώμης. Στο εν λόγω προοίμιο προβλεπόταν η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για την προώθηση της απασχόλησης και τη στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων εντός του κοινοτικού χώρου - τα 50 χρόνια του οποίου θα εορταστούν και στην Ελλάδα σε ειδική εκδήλωση παρουσία του Επιτρόπου Spidla -, καθώς και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕΠ). Τα άλλα μέσα ενίσχυσης της ανάπτυξης για τα κράτη μέλη δημιουργήθηκαν σταδιακά κατά τη διάρκεια της οικοδόμησης της Ευρώπης και της άφιξης νέων μελών.

Επί σειρά ετών, οι αποκλίσεις όσον αφορά στο βαθμό ανάπτυξης και στο βιοτικό επίπεδο μεταξύ των περιφερειών - οι οποίες υπήρχαν πολύ πριν τη δημιουργία της Κοινότητας - αντιμετωπιζόνταν αποκλειστικά σε εθνικό επίπεδο. Οι σταδιακές προσπάθειες της Ένωσης να μειώσει τις αποκλίσεις αυτές επέφεραν αισθητές βελτιώσεις. Η περιφερειακή πολιτική της Ένωσης συνεχίζει να είναι αναγκαία για την αρμονική ανάπτυξη του κοινοτικού χώρου. Η δράση της στοχεύει στο να επιτρέψει στο σύνολο των ευρωπαϊκών περιφερειών να επωφεληθούν πλήρως από τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς και να συμβάλει στην επιτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ).

Τι έχει προσφέρει σε γενικές γραμμές ως πολιτική και πώς χαρακτηρίζεται

Η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική είναι κατ' αρχήν πολιτική αλληλεγγύης: προωθεί σε κοινοτικό επίπεδο τις παρεμβάσεις οι οποίες θα επιτρέψουν στις περιφέρειες, που αντιμετωπίζουν τις μεγαλύτερες δυσχέρειες, να αντισταθμίσουν ευκολότερα τα μειονεκτήματά τους. Οι ανισότητες στο εισόδημα και στην απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν μειωθεί τα τελευταία δέκα χρόνια. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές

μεταξύ των λιγότερο προνομιούχων και των υπολοίπων, οι οποίες, για να εξαλειφθούν, θα απαιτήσουν μακροπρόθεσμες προσπάθειες. Παράλληλα τα ευρωπαϊκά προγράμματα συνοχής έχουν βοηθήσει άμεσα στην προώθηση της περιφερειακής σύγκλισης και της απασχόλησης. Για παράδειγμα, από το 2000 έως το 2006, η περιφερειακή πολιτική έχει συμβάλει στην αύξηση του ΑΕΠ στο 2,8% στην Ελλάδα και κατά 2,0% στην Πορτογαλία: οι προκαταρκτικοί υπολογισμοί δείχνουν, ότι την περίοδο 2007-2013, η πολιτική θα συμβάλει στην αύξηση του ΑΕΠ της Λιθουανίας, της Λετονίας και της Τσεχικής Δημοκρατίας κατά 8,5% περίπου, της Πολωνίας κατά 5,5% περίπου και της Ελλάδας κατά 3,5% περίπου.

Η πολιτική συνοχής έχει επίσης ενεργό ρόλο στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας: συγχρηματοδοτεί την κατάρτιση εννέα εκατομμυρίων ατόμων ετησίως, πάνω από το ήμισυ των οποίων είναι γυναίκες, δημιουργώντας καλύτερες συνθήκες απασχόλησης και υψηλότερο εισόδημα· χαρακτηριστικό είναι άλλωστε, ότι δημιουργήθηκαν πάνω από 450.000 ακαθάριστες θέσεις εργασίας σε έξι χώρες από το 2000 έως το 2005.

Η περιφερειακή πολιτική είναι επίσης συγκεκριμένη πολιτική: τα αποτελέσματά της είναι προφανή για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, οι οποίοι επωφελούνται άμεσα από τις παρεμβάσεις. Αυτοκινητόδρομοι, αεροδρόμια, ορισμένα τρένα μεγάλης ταχύτητας κατασκευάσθηκαν ή ανακαινίσθηκαν χάρη στη συγχρηματοδότηση των ευρωπαϊκών ταμείων, που καλούνται «Διαρθρωτικά Ταμεία», και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά μέτρα για το περιβάλλον. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) δημιουργούνται και συνεχίζουν να λειτουργούν σε απομακρυσμένες περιφέρειες. Η κοινωνία της πληροφορίας, διεισδύει στις αγροτικές, απομακρυσμένες περιφέρειες. Νέες υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και ψυχαγωγίας εγκαθίστανται σε αναβαθμισμένα προάστια. Τα εν λόγω συγκεκριμένα παραδείγματα αποδεικνύουν τη δράση της Ένωσης που είναι προφανής για τους πολίτες.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η πολιτική συνοχής, έχει αποδεδειγμένα βοηθήσει την ανάπτυξη των περιφερειών της ΕΕ αλλά και της μεταξύ αυτών συνοχής.

Προκλήσεις για το μέλλον

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η περιφερειακή πολιτική δεν έχει μία σειρά προκλήσεων να αντιμετωπίσει ή ότι έχει ολοκληρώσει το έργο της. Αυτό άλλωστε επισημαίνεται και στο πρόσφατο πόρισμα της 4ης Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Οι δημόσιες επενδύσεις τα τελευταία δέκα χρόνια έχουν σημειώσει πτώση καθώς οι προϋπολογισμοί επιβαρύνονται με τις επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού (μεταρρύθμιση των συντάξεων, πιο δαπανηρά συστήματα εκπαίδευσης και υγείας) και η οικονομική μεταρρύθμιση συνεπάγεται εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών. Η Ένωση καλείται να βρει απαντήσεις όχι μόνο στο ζήτημα της γήρανσης, αλλά και μείωσης του πληθυσμού σε πολλές περιφέρειες. Η περιφερειακή πολιτική καλείται να απαντήσει στη πραγματικότητα στην αύξηση των οικονομικών πιέσεων από διεθνείς ανταγωνιστές, στις επίσης ολοένα και αυξανόμενες τιμές ενέργειας, καθώς και μεταξύ άλλων στην αντιμετώπιση των μείζονος σημασίας ζητημάτων της κλιματικής αλλαγής και της κοινωνικής πόλωσης.

Πως απαντά η ΕΕ; Πολιτική Συνοχής 2007-2013

Μπροστά στο φάσμα των προκλήσεων αυτών, η ΕΕ έχει απαντήσει με ένα δυναμικό τρόπο. Ο προϋπολογισμός της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε 347,4 δισ. ευρώ. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το 35% του κοινοτικού προϋπολογισμού και αποτελεί τη μεγαλύτερη επένδυση στο τομέα της περιφερειακής πολιτικής συνοχής στην ιστορία της Ένωσης. Η Επιτροπή συνεργάσθηκε στενά με τις εθνικές αρχές ενόψει της ολοκλήρωσης των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς, που συνδέ-

νται με τα γενικότερα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων, στα οποία τα κράτη μέλη προβλέπουν ειδικά μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας τους στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας για την απασχόληση και την ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις φαίνεται, ότι περίπου 200 δισ. ευρώ θα δαπανηθούν απευθείας για επενδύσεις με στόχο την υλοποίηση της ατζέντας της Λισσαβώνας, συμπεριλαμβανομένων 50 δισ. ευρώ για την έρευνα και ανάπτυξη και για την καινοτομία, καθώς επίσης και 70 δισ. ευρώ για το ανθρώπινο δυναμικό.

Αξίζει να υπενθυμίσουμε στο σημείο αυτό, ότι η αναθεωρημένη πολιτική της Λισσαβώνας αποτελεί προτεραιότητα της Προεδρίας Barroso και σαν στρατηγική στοχεύει στην αιφώρο ανάπτυξη, τη δημιουργία μεγαλύτερης οικονομικής μεγέθυνσης και περισσότερων θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας στις ευρωπαϊκές περιφέρειες.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα, χώρα η οποία παραδοσιακά βρέθηκε στη θέση του ευεργετούμενου από την πολιτική συνοχής, ήταν το δεύτερο κράτος μέλος που συμφώνησε επίσημα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το εθνικό σχέδιο και τις εθνικές προτεραιότητες για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2007-2013.

Το ελληνικό ΕΣΠΑ, που αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγματεύσεων κατά τη διάρκεια των προηγούμενων λίγων μηνών, καθορίζει γενικά τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα θα χρησιμοποιήσει τις κοινοτικές επενδύσεις ύψους 20,12 δισεκατομμυρίων ευρώ κατά τα επόμενα επτά έτη για να δημιουργήσει ανάπτυξη και θέσεις εργασίας στις περιφέρειες του στόχου «σύγκλιση» και στις περιφέρειες του στόχου «ανταγωνιστικότητα και απασχόληση».

Οι προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, όπως καθορίζονται στο ΕΣΠΑ, είναι οι εξής:

- Επενδύσεις στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας
- Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία
- Απασχόληση και κοινωνική συνοχή
- Εκσυγχρονισμός του θεσμικού περιβάλλοντος
- Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των περιφερειών της ως τόπων επένδυσης, εργασίας και διαβίωσης

Τα θέματα της εθνικής στρατηγικής της Ελλάδας, τα οποία συνδέονται στενά με την ατζέντα της Λισσαβώνας για ενίσχυση της ανάπτυξης και για τη δημιουργία περισσότερων ποιοτικών θέσεων εργασίας, έχουν ως προτεραιότητα τη ανάγκη να προαχθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Και παράλληλα, να αναπτυχθεί το ανθρώπινο δυναμικό της και να προωθηθεί η απασχόληση, να δημιουργηθούν πλήρως λειτουργικές και κατάλληλες οικονομικές και περιβαλλοντικές υποδομές και να γίνουν μεταρρυθμίσεις, ούτως, ώστε να αυξηθεί η αποδοτικότητα και να εκσυγχρονισθεί η δημόσια διοίκηση.

Η ελληνική στρατηγική καταδεικνύει ισχυρή δέσμευση για προώθηση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο δυναμικό. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει για μία ακόμη φορά, ότι η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας ευρίσκεται στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής μεταρρυθμιστικής ατζέντας. Με τις προτεραιότητες που επέλεξε η Ελλάδα, οι εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να προσαρμολογούνται καλύτερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Η στρατηγική επικεντρώνεται στην τόνωση της απασχόλησης και θα προωθήσει σε μεγάλο βαθμό την κοινωνική ένταξη. Οι πολίτες θα αποκομίσουν επίσης οφέλη και σε άλλους τομείς της καθημερινής τους ζωής: ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διοικητική αποτελεσματικότητα, με δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και στη μεταρρύθμιση των δημόσιων υπηρεσιών.